

KONJEREJEJ

GLASILO KONJEREJSKEGA DRUŠTVA ZA MARIBORSKO OBLAST

Dopise, naročila in reklamacije je pošiljati: Konjerejskemu društvu za Marib. oblast, Ivanjkovi

„Konjereje“ izhaja 6krat letno

Člani društva sprejemajo list brezplačno. Naročnina letno 20 Din. Cenik inseratov na zahtevo

Štev. 4.

Maribar, dne 15. oktobra 1929.

Letnik VI.

Dirkalni kasač.

Spisal Rudolf Albrecht, prevaja dr. V e b l e, drž. vet.

(Nadaljevanje.)

6. poglavje.

Trenaža za dirke.

Važen notranji moment pri trenaži na dirkalni progi obstoji v tem, da ohranimo podkovanje na višini s tem, da konja preकुujemo prilično vsake štiri tedne z novimi podkovami ali pa s prekovanimi starimi. Če je bil konj z dosedanjimi podkovami zadovoljivo balanciran in če te niso preveč obrabljene, da bi delale službo nadaljne štiri tedne, jih damo prekovati, t. j. sneti in po izčiščenju kopita z nožem in pilo v svrhu odstranitve mrtvega roga zopet pritrditi. Kopito naj pri tem zopet dobi natančno isto obliko kakor pri prejšnjem podkovanju, ki je izpolnilo svoj namen. Da bi v to svrhu določili in v spominu ohranili dolžino in kot črte tekoč od svitka k prstom napram kopitnemu podplatu, eksistira merilni aparat, ki izraža to razmerje v stopinjah in ki bi naj ne manjkal v nobenem večjem hlevu. V manjših hlevih bo zadostovalo zabeležiti dolžino kopita. Prvotna teža podkove je itak vpisana v podkovski knjigi. Sneto podkovo zopet stehamo, da vidimo, koliko je zgubila na teži po obrabi; če je postala prelahka, jo nadomestimo z novo podkovo natančno iste oblike in v prvotni teži. Za trdo progno in za občutljiva kopita in noge je priporočljivo podložiti usnjeno ploščo pod podkovo; ona pokriva kopitni podplat ali pa ga pušča prostega, kakor je pač način konjevega teka.

Če se je trener pri vajah prepričal, da potrebuje konj, ki ga je ravno prevzel, za dosego pravilne balance težje in večje kopito, je v stanju, da to potrebo zadovolji, ne da bi mu bilo treba tedne dni čakati, da rog naraste, to na ta način, da kopito umetno poveča. To se zgodi potom vložka dveh usnjenih plošč, molečih preko kopitnih robov, med katerimi se nahaja plošča iz klobučevine. Te tri plošče so preko 1 cm debele, povečajo znatno kopitno ploskev ter zvišajo kopitno težo za cca 14 do 15 dek; samo po sebi se razume, da mora tudi nova podkev odgovarjati temu povečanju. Če je kopito do prihodnjega podkovanja narastlo, lahko podlaga izostane.

Podkovska knjiga, ki bi se jo moralo voditi v vsakem hlevu, vsebuje razen datuma podkovanja in dveh rubrik za sprednje in zadnje podkove, dve nadaljnji rubriki za kopitno dolžino in nagibni kot. Na ta način je podkovanje konja pravilno zabeleženo ter so te beležke važen pripomoček trenerja o priliki obnove podkov.

7. poglavje.

Dirke.

Kakor smo že omenili, ni uspeh dela nikakor gotovo merilo za izid dirk, ker ni sigurno, če se bo dokaz uspeha ponovil in posebno radi tega, ker pri dirkah pridejo v poštev mnogi momenti, ki pri vežbah manjkajo.

To je pred vsem start. Naš startni sistem, imenovan idealni start, — če po pravici ali krivici, o tem ne bom razpravljaj — obstoji kakor znano v tem, da se startajoči konji na svojem startnem mestu tako dolgo obračajo, dokler ne stoje vsi istočasno v dirkalni smeri in jih startar ne spusti v tek z vzklikom in znamenjem zvonca. Startarjeva naloga je neizmerno težavna, ker ima vsak vozač naravno stremljenje za tem, da ugodneje odide kot drugi, kar se mora preprečiti, če poleg tega pomislimo, da konji odidejo po navadi s štirih do petih ali več startnih prostorov, bomo pojmi, kolika mera hladnokrvne prevdarnosti je potrebna za to, da spusti pravičen start v pravem momentu.

Radi čestega obračanja postanejo nekateri konji nevoljni, pride do upiranja, dviganja na zadnje noge itd., kratko rečeno, konj lahko zgubi dirko pri startu. Nasprotno so pa med vozači pravi startni umetniki, ki, ne da bi naravnost postopali proti startnim pravilom, stvar tako naravnajo, da so pri odhodnem signalu v polnem zamahu. To ima veliko prednost, da si ti vozači lahko v naprej izberejo svojo pozicijo v dirki, četudi ne smatrajo za dobro, da bi takoj forsirali prvo mesto. Dobé se torej tako konji, ki dobe dirko pri startu. Seveda so ti konji tudi pri vajah dresirani na nagli start in vedo ponavadi točno, kaj morajo napraviti in kedaj se gre zares.

Lažji za konja in vozača je takozvani »leteči start«, ki se ga pa more uporabiti le, če odidejo vsi konkurenti z enega startnega prostora. Pri tem startnem sistemu zapeljejo vsi soudeleženci okrog 50 metrov za startni prostor, tam obrnejo, da se naravnajo v eno črto in tako dosežejo starterja, ki da v tem primeru znamenje za odhod. Pri neenakem temperamentu konj in pri stremljenju vozačev, da si pribore pri odteku kako prednost, zahteva vsekakor — kakor izkušnja ve — tudi ta start ponavadi več poskusov.

V dirki sami lahko spravimo konja po neugodni poziciji ob vsak izgled na uspeh, če mora teči po drugi ali tretji sledi namesto na notranji črti. Če pomislimo, da je dunajsko dirkališče na notranji strani 1100 m dolgo in da meri v tretji in četrti sledi okrog 1200 metrov, lahko presodimo, koliko distanc mora več preteči konj, ki ne najde proste notranje proge. Pa celo ta prednost je končno čisto tudi brez pomena, če se pred dotičnim konjem borijo dva ali trije drugi konkurenti bok ob bok in v tem zidu ne najde prehoda. In tako so možne v dirki neštete situacije, ki postavijo vsak račun na glavo; to so slučajni borbe, ki so dali povod, da je eden naših najstarejših

dirkačev izgovarjal stereotipen izrek: »Da, v dirki izpade vedno drugače!«

Pa neglede na zunanje slučajnosti, imamo v dirki računati s tem, da dobi večina konj »dirkalno vročico« ter se v dirkah drugače ponašajo, kot pri vajah. V resnici se dober dirkalni konj nikoli popolnoma ne izčrpa pri vajah ter šele v dirki radi prirojenega borbenega nagona pokaže, kaj zna. Nekateri konji se običavajo vleči v žvali pred dirko radi razburjenja in nestrpnosti, to se pravi, da se oprejo z vso silo na žvali ter tako izčrpajo vso silo, ki jim ob koncu v končni borbi zmanjka. In tako prinesejo dirke ne le za gledalce, temveč tudi za trenerja in vozača marsikako presenečenje.

Med ta presenečenja pri dirkah spadajo v prvi vrsti izkušnje, ki jih napravimo glede zmožnosti stanja konj. Ta pojem ni absoluten, temveč relativen, ki je odvisen od sledečih momentov: Konjeva kondicija, razdalja in tempo dirke. Pri dve- do triletnih konjih je definitivno sploh ne moremo ugotoviti, ker so distance za te starostne razrede krajše in jih je zato tudi pri pomanjkljivi zmožnosti stanja, a pri zadostnem speedu, lažje obvladati. Niti pri trenaži ga ne moremo ugotoviti, ker vaj pri pametnih vajah dirkalne distance nikoli ne absolviramo v polnem dirkalnem tempu. Morebitna presenečenja doživimo lahko zato šele v dirki, ko moramo daljše distance absolvirati v polnem tempu.

Ta presenečenja so lahko prijetna v toliko, v kolikor se prepričamo, da konj v finišu razpolaga še s toliko moči, da poseka svoje konkurente; neprijetna so pa tedaj, če konj n. pr. popušča in se utruja, ko je absolviral tri četrtine distance. V prvem primeru konstatiramo obstoječo, v zadnjem pa pomanjkljivo zmožnost stanja.

Pa tudi ta konstatacija ima pravzaprav brezpogojno vrednost le za dotično dirko, spremeni se pa lahko v kaki drugi dirki. Če mora v prvem primeru konj, ki ga označimo kot »stojajača« (Steher) prvo fazo dirke prebežati v prenaagem tempu, ki gre preko njegove moči, bo svoj speed uporabil in mu bo na koncu dirke odporne sile zmanjkalo; tak konj bo, kakor pravi strokovni izraz »umrl«. V drugem primeru se pa zopet »nestojač« (Nichtsteher) znajde v situaciji, ki ga spravi v stanje, da n. pr. na čelu dirke svoj speed in svoje moči štedi; on bo s polno energijo do cilja branil svojo pozicijo in v tej dirki »stal«.

Kljub temu se pa v pogledu zmožnosti stanja od četrtega leta dirkalnega kasača naprej da izreči pozitivna sodba ter se lahko ugotovijo vzroki za obstoječo ali manjkajočo zmožnost stanja.

Konji s flegmatičnim temperamentom, ki se v začetku dirke ne prenaagljijo ter ne razburjajo, bodo radi razmeroma mirnejše srčne in pljučne akcije usposobljenjši absolvirati daljše distance kot vroči konji, ki dobé že pred dirko neke vrste vročico, se dajo v prvi fazi dirke komaj držati, pri tem pa srce in pljuča preobremenijo tako, da ne morejo prestatí distance. Nadaljnji moment, ki močno upliva na zmožnost stanja, je teža balančnih pripomočkov. Naravni tekač, ki teče z lahkimi železi brez ali z le malo prstnih uteži bo naravno lažje absolviral distanco, kakor pa konvertirani dvojniki s težkimi železi in težkimi balančnimi pripomočki.

Končno igra način zgradnje ulogo, ki je ni podcenjevati. Lažji konj srednje velikosti bo postal prej stojajač, kot pa prevelik, težek konj, ki težko premika že lastno težo.

Praktično spoznavanje nam nadalje pove, da marsikateri konji svojo zmožnost stanja povečajo na ta način, da si v teku pomagajo, to se pravi, da, ne da bi

naravnost nečisto tekli, od časa do časa s svojo telesno težo z ene strani na drugo »zmenjajo« in si tako izmenjaje olajšajo svoje mišične skupine. V to služita tudi eden ali dva skoka v diru, ki ju je lahko parirati, da privoščita pljučam mal oddih za novo intenzivno delovanje in pospešita na ta način »stanje«. Te pripomočke najde konj sam po sebi in, dokler ne prekoračijo dopustne meje in ne vplivajo neugodno na čistost teka, jih naravno ne smemo grajati, četudi je normalno dalje tekajoči konj napram temu oškodovan.

Gotovo je, da lahko absolvira konj z velikim speedom pri zadostni pripravi in pravilni tehniki vozača tudi dirke preko najdaljših distanc z uspehom, četudi nima tega, kar v splošnem označujemo kot »veliko zmožnost stanja«. Če n. pr. takega konja na ovinkih proge malo zadržimo ter ga pustimo, da se izdiha, in vozimo le v ravni črti v polnem tempu, se bomo čudili, kako lahko pride domu tudi spidičen »nestojač« po daljših potih.

Naša največja rejna preizkušnja stanja za štiriletne konje, derby, je kljub svoji dolgi distanci 3360 metrov že videla konje kot zmagovalce, ki so bili poznani kot »letalci« in ki bi jim nihče ne bil prisodil sposobnosti, biti zmagovalci preko te distance. Mnogo je mogoče pri tem pripomogla hladnokrvna umetnost vozača, ki je tempo pravilno presodil, uporabljal pravilno taktiko in prihranil konjem moči za konec. Za take klasične dirke, v katerih je vozačeva volja do zmage pač nedvomna, bi naj bila zato dovoljena uporaba ure stoparice v njegovo podporo; to pa le mimogrede.

Kar se tiče kondicioniranja v svrhu povečanja zmožnosti stanja, spada to poglavje deloma v področje trenaže, deloma v poglavje kasačeve izrabe. V trenaži se lahko potom primernih vaj srce in pljuča tako okrepe, da so pripravljena za absolviranje daljših potov. Ponovni počasni heati (po potrebi trije do štiri pri enih vajah, četudi preko krajših distanc) ohladé tudi preveliko marljivost in pomirijo razburjene živce. Toda glavni učinek na kondicijo imajo vendarle dirke same. Ne velja zaman stavek: »Ena dirka kondicionira bolj kot tri vaje«. Če zato v dirkalnih poročilih čitamo, da je bila konju ta dirka »potrebna«, da mu je ona dirka »koristila«, je to ponavadi pravilno rečeno, predpostavljamo pa seveda, da ni bila dirka prenaagla in konju v kondiciji škodovala, namesto da bi jo pospešila.

Naš dirkalni sistem je z ozirom na različno zmožnost stanja konkurentov predvidel dirke letalcev in stojajačev tako, da pri pravilnem ravnanju ni prikrajšan noben konj. Posebno dirke preko angleške milje, ki se vrše o priliki, nudijo konjem, ki razpolagajo z mnogo speeda in malo vztrajnosti, priliko za dokaz posebnih sposobnosti in za doseg hitrih rekordov.

Ko smo ta predmet tako izčrpali, preidem na primerjalno presojo delovanja trenerja, vozača, oziroma jahača pri dirkah v teku in diru.

V nasprotju s športom v diru (galopu), v katerem sta trener in jezdec dve različni osebi, vodi konja pri dirki v teku ponavadi njegov trener. To ima svoj razlog. Medtem, ko obstoji pri športu v diru naloga trenerja le v tem, da spravi konja v kondicijo, in naloga žokeja v tem, da jezdi kolikor mogoče najnagleje na konju s prirojenim načinom teka, je naloga trenerja in vozača kasačev neprimerno težja in bolj komplcirana. Ne glede na kondicioniranje, ki igra glavno ulogo tudi pri trenaži kasačev, mora trener tekačev svojega konja najprej balancirati in videli smo, da je ta naloga vse drugo, samo ne enostavna. On mora prepričati, da njegov konj ne načne v dirki prepovedanih načinov teka kot so pas,

dir ali kar leži vmes, da bi ne bil diskvalificiran. Konj v diru nasproti ne more v dirki pasti niti v pas niti v tek (kas), ker je dir (galop) njegov edini in naravni način hoje v diru. Radi tega se gre pri žokeju le za lahko težo, moč in rutino. Vozači v kasaških dirkah nasprotno res da na Dunaju niso omejeni v teži, vendar pa v jakosti, rutini in izkušnjah ne smejo zaostajati za žokejem; oni morajo povrhu teh lastnosti razpolagati še z dobro, lahko roko, hladno glavo in z bliskovito naglo zmožnostjo odločitve. Glavna stvar pa ostane vendar, da vozač mora natanko poznati posebne lastnosti svojega konja.

Res je, da so vozači, ki znajo konja natanko presoditi, če so vozili z njim le pred dirko en- do dvakrat po dirkalni progi, pa tudi, če niso prej nikoli sedeli za njim. No so pa izjeme, in zato je nastalo pravilo, da trener vozi sam s svojim konjem v dirki.

Za dirkalnega vozača kakor za trenerja mora biti človek rojen; dobra roka vozača se podeduje; naši najboljši vozači so razen tega zrastle pri konjih. S tem naj ne bo rečeno, da ne spi ta talent tudi v marsikaterem amaterju, ki so ga razmere privedle šele v poznejših letih k dirkam za vozača. Pa kakor v vsaki umetnosti, ne zadostuje danes samo talent, da bi človek dosegel izredne uspehe kot dirkalni vozač. Tisti, pri katerem se ne razvije do genija, ne bo prekoračil poprečne mere.

Predno zaključim to poglavje, moram spregovoriti še o rekvizitu (orodju), ki ga dirkalni vozač neobhodno potrebuje, ki se ga pa zelo zlorablja, to je b i č.

Že v poglavju prvega vežbanja (vlomljenja) enoletnih konj, sem opozoril na namen, ki bi ga naj imel ta instrument v dirki: edino namen poziva za tek naprej, ki ga mora konj sprejeti brez strahu. Naravno, da se ravna v dirki čas tega poziva in njegova intenziteta po konjevem temperamentu. Flegmatičen konj potrebuje to opozorilo kmalu po pričetku dirke in energičneje kot pa vozač konj, ki ga moramo v prvi fazi dirke očitno pred preveliko marljivostjo, nasproti pa v končni borbi energično podpirati.

Drugače dober konj, ki na vsak opomin z bičem skače, je ali slabo uvežban (vlomljen) ali pa ni tako zadovoljno balanciran, da bi mogel teči s to balanco v zaželenem, ostrejšem tempu. Žal, se pa često dogaja, da mlad, vročekrven vozač vsled razočaranja ali, ker sumi, da je konj zloben in slabe volje, konja, ki pada v dir, še prav posebno obdeluje z bičem, »da bi mu iztepel kaprice« ali »da bi ga privadil na bič«, kakor misli. To je vendar čisto pogrešno, ker si konj nezasluzeno kazni zapomni in bo, namesto da bi pri prihodnjem pogrešku mirno pariral, iz strahu pred pričakovano kaznijo še prav posebno dirjal. Star ameriški trener, umrl profesor Horace Brown, je rekel, če je to gledal: »Z bičem se ne da balancirati noben konj«, in ta nepobitna resnica bodi s tem sporočena vsem začetnikom in dirkalnim vozačem, da se po njej ravnajo.

(Konec prih.)

Premovanje konj v mariborski oblasti leta 1929.

Premovanja plemenskih konj v letu 1929. so se izvršila v mariborski oblasti ob desetletnici obstoja »Konjerejskega društva za mariborsko oblast«.

Premovanje v Žalcu za sodni okraj Celje in Vransko se je izvršilo kot prvo dne 26. julija t. l.

Tega so se udeležili gg. kmet. svetnik inž. Zidanšek, višji živinorejski nadzornik Martin Zupanc, vet. ref. ljublj. oblasti živinozdr. g. Černe za žrebčarno na Selu, inž. Ivan Oblak za živinorejsko okrožje Celje, za konjerejsko društvo pa predsednik g. Lovro Petovar, odbornika Maks Gradt in Franc Turnšek ter ravnatelj Janko Grivec.

Za premovanje sta prispevala okraja Celje in Vransko Din 3500.—.

Predstavljenih je bilo komaj 22 plemenskih konj v vseh petih skupinah, od katerih je bilo 20 obdarovanih s skupnim iznosom po Din 3990.—.

Prve nagrade so prejeli:

V prvi skupini Ivan Resnik iz Bukovžlaka za 14-letno kobilo po Robertu z žrebetom po Podarke.

V drugi skupini Vinko Turnšek iz Medloga za 4-letno žrebico po Somu.

V tretji skupini Ivan Resnik iz Bukovžlaka za 2-letno žrebico po Slamonu I.

V četrti skupini za edino prignanko Miha Medved iz Lotkovevasi za 1letno žrebico po Somu.

V peti skupini Jože Čulk iz Blaslovč za 2letnega žrebčka po Podarke.

Z ozirom na svoj čas lepo razvito konjerejo v Savinjski dolini, je nudilo letošnje premovanje le žalostno sliko, ter se bodo morala premovanja v tem okolišju sploh opustiti, ako se veselja do konjereje ne vrne.

V Šmarju pri Jelšah se je drugi dan dne 27. julija t. l. za istoimenski srez nadaljevalo.

Premovanja so se udeležili obl. svet. referent g. dr. Rajer, višji živinorejski nadzornik g. Martin Zupanc, za žrebčarno vet. ref. ljublj. oblasti živinozdravnik gosp. Černe, za živinorejsko okrožje Celje inž. Ivan Oblak, nadalje g. živinozdravnik Peter Rihtarič ter za konj. društvo g. Lovro Petovar, odbornik Franc Turnšek ter ravn. Janko Grivec.

Okrajni zastop, Posojilnica in Konj. podružnica so prispevali skupaj znesek po Din 2350.—.

Kljub neugodnemu vremenu je bilo predstavljenih 39 plemenskih konj, od katerih je bilo 29 obdarovanih ter v premijah izplačanih Din 4620.—.

Kot prvi so bili obdarovani:

V prvi skupini g. Janez Javornik iz Sp. Selc za 9-letno kobilo neznanega rodu, z žrebetom po Quinettu de Sartalard.

V drugi skupini g. Ivan Kunej iz Trebč za 4letno žrebico po Podarke.

V tretji skupini Franc Drofenik iz Vonarjev za 2-letno žrebico po Goričanu.

V četrti skupini Jakob Zupanc iz Pristave za 1letno žrebico po Vranu.

V peti skupini Janez Zupanc iz Mestinjske vasi za 2letnega žrebčka po Quinettu de Sartalard.

Premovanje je nudilo za Šmarje prav lepo sliko razvijajoče se konjereje ter kaže reja leto za letom lepše uspehe.

V Sv. Lenartu v Slov. gor. se je vršilo premovanje plemenskih konj dne 1. avgusta 1929.

Premovanja so se udeležili višji živinorejski nadzornik g. Martin Zupanc, za žrebčarno vet. ref. ljublj. obl. živinozdr. g. Černe, za veliko županstvo Maribor živinozdravnik g. Pirnat, za konjerejsko društvo pa predsednik g. Lovro Petovar, odbornik g. Alojzij Janžekovič ter ravn. Janko Grivec.

Konjerejska podružnica pri Sv. Lenartu je nabrala za to premovanje znesek po Din 3709.—, kar priča o izredni marljivosti odbora.

Predvedenih je bilo 49 izredno lepih plemenskih konj, od katerih je bilo obdarovanih 38 s skupnim zneskom po Din 6720.—.

Kot najlepši so bili obdarovani:

V prvi skupini 7letna kobila po Nikelnu, žrebe po Gambrinusu, last Jakoba Senekoviča iz Sv. Marjete ob Pesnici.

V drugi skupini triletna žrebica po Bojanu, last Matije Vračiča iz Senarske.

V tretji skupini 2letna žrebica po Krugerju, last Antona Ježovnika iz Ihove.

V četrti skupini 1letna žrebica po Quidam de Hemp-tine, last Jakoba Purgaja iz Jurjovskega dola.

V peti skupini 2letni žrebček po Sokolu, last Jožefa Kaučiča iz Ihove.

Premovanje je nudilo izredno lepo sliko ter kazalo naraščajoče zanimanje za to prelepo panogo našega gospodarstva.

Premovanje v Ptuju se je vršilo dne 2. avgusta 1929 za srez Ptuj.

Udeležili so se ga sreski poglavar g. vladni svetnik dr. Vončina, za žrebčarno na Selu vet. ref. ljublj. obl. g. živinozdravnik Černe, živinozdravnik g. Zavadilik, za konjerejsko društvo predsednik g. Lovro Petovar, odbornik Alojzij Janžekovič ter ravn. Janko Grivec.

Ptujski srez je eden največjih srezov, vendar se je predvedlo komaj 51 plemenskih konj, od katerih je bilo premovanih 37 ter je bilo na premijah izplačanih 5610 dinarjev.

Okrajni zastop je daroval za premovanje Din 2500.—, trije denarni zavodi pa skupaj Din 750.—.

Prve nagrade so prejeli:

V prvi skupini Jože Horvat iz Gabernika za 5letno kobilo po Geant Goliatu, žrebe po Biseru.

V drugi skupini Ivan Prosenjak iz Spuhla za 3letno žrebico po Bravu.

V tretji skupini Anton Goliat iz Cirkovec za 2letno žrebico po Georgu V.

V četrti skupini Franc Zelenik iz Krčevine za 1letno žrebico po Krpanu.

Premovanje niti kvantitativno niti kvalitativno ni doseglo premovanj prejšnjih let ter kaže absolutno nazadovanje.

V Ormožu se je vršilo premovanje plemenskih konj dne 3. avgusta 1929 za ormoški srez ter so mu prisostvovali krezki poglavar g. vladni svetnik dr. Vončina, višji živinorejski nadzornik g. Martin Zupanc, za žrebčarno na Selu vet. ref. ljublj. obl. g. živinozdravnik Černe, živinozdravnika gg. Zavadilik in Lešnik, za konjerejsko društvo predsednik g. Lovro Petovar ter odbornika g. Franc Bezjak in živinozdravnik g. Pirnat ter ravn. Janko Grivec.

Predvedenih je bilo 55 plemenskih konj, od katerih je bilo premovanih 42. Na premijah se je izplačalo 6470 Din.

K premovanju so prispevali: okr. zastop Din 1500.—, Okrajna posojilnica Din 1000.—, Mestna občina 500 Din, Konj. podružnica ter dva druga zavoda Din 700.—.

Prve nagrade v posameznih skupinah so prejeli:

V prvi skupini Jože Janžekovič iz Sterjanec za 6letno kobilo po Goliatu, žrebe po Asti Brilantu.

V drugi skupini Alojz Janžekovič iz Sterjanec za 3letno žrebico po Claironu.

V tretji skupini Ivan Bratuša iz Obriža za 2letno žrebico po Pistonu.

V četrti skupini Alojz Lah iz Vitana za 1letno žrebico po Brabantu.

V peti skupini Jože Janžekovič za 1letnega žrebčka po Asti Brilantu.

V ormoškem okraju se kažejo najlepši uspehi smotre konjereje, pa tudi ljubezen do konja.

V Ljutomeru se je v tednu od 11. do 18. avgusta t. l. vršila obrtno-gospodarska razstava ter se je s to razstavo zvezala tudi razstava širom naše domovine znane-ga ljutomerskega konja amerikalne in angleške polkrvne pasme.

Razstave so se udeležili oblastni komisar g. dr. Leskovec, g. srezki poglavar dr. Alojzij Trstenjak, g. kni. svetnik inž. Zidanšek, obl. vet. referent dr. Rajer, višji živinorejski nadzornik Martin Zupanc, živinozdravnik g. Škof, za Konjerejsko društvo predsednik g. Lovro Petovar, odbornika živinozdravnik g. dr. Veble ter Alojz Janžekovič in ravn. Janko Grivec.

Ta razstava ljutomerskega konja je nudila prav izredno lepo sliko ter dokumentirala vso ljubezen, ki jo goji kmet na ljutomerskem polju že desetletja do reje dirkalnega konja ter mu je znal pridobiti sloves širom domovine.

Razstavilo se je 74 prvovrstnih konj ter bilo obdarovanih vseh 74. Izplačalo se je na darilih v vseh petih skupinah Din 15.000.— od katerih je prispevala država Din 5000.—, oblast Din 4350.—, privatniki pa Din 5650.—.

Prva darila za najlepše konje v posameznih skupinah so prejeli:

V prvi skupini g. Ivan Bunderl iz Veržeja za 10letno kobilo koketko po Ezorjō, žrebe po Rodaunu.

V drugi skupini g. Matija Vaupotič iz Lukavec za 3letno žrebico po Pozorju.

V tretji skupini g. Jožef Slavič iz Bunačanov za 2letno žrebico po Uskoku.

V četrti skupini g. Franc Skuhala iz Križevcev za 1letno žrebico po Pozorju.

V peti skupini Mihalj Filipič za 5letnega žrebca Ferda po Pozorju.

Ljutomerski okraj je s to razstavo pokazal, koliko se s smotreno konjerejo more doseči.

Premovanje v Beltincih za celo Prekmurje se je izvršilo dne 16. avgusta 1929.

Udeležili so se ga višji živinorejski nadzornik gosp. Martin Zupanc, za žrebčarno vet. ref. ljublj. obl. gosp. Černe, za Konj. društvo predsednik g. Lovro Petovar, odbornik Alojz Slavič ter ravn. Janko Grivec.

Predvedlo se je 92 plemenskih konj, obdarovanih je bilo 51, izplačalo pa se je na premijah Din 7450.—.

Prve nagrade so prejeli:

V prvi skupini Martin Žizek iz Žižkov za 7letno kobilo neznanega rodu, žrebe po Ruderju.

V drugi skupini Franc Nemeš iz Tešanovec za 4letno žrebico po Morganu.

V tretji skupini Vendel Nagy iz Radmožanec za 2letno žrebico po Parpaju.

V četrti skupini Lük Stefan iz Tešanovec za 1letno žrebico po Parpaju.

Premovanje je nudilo lepo sliko ter dokumentiralo izredno zanimanje za konjerejo v Prekmurju.

Reja kasača na kmetiji in njeno pospeševanje.

Slavič Alojz, Banovci.

V drugi številki »Konjerejca« z dne 15. aprila t. l. sem skušal ugotoviti upravičenost reje kasača na kmetiji

Pregled

o premovanju konj v letu 1929.

Dne 15. oktobra 1929

Tek. št.	Dan pre- movanja	Kraj premovanja	Prigon je znašal v skupinah					Obdarovanih je bilo v skupinah					Diplome je prejelo v skupinah					Priznanice je prejelo v skupinah					Kako je bilo								
			1	2	3	4	5	vkup	1	2	3	4	5	vkup	1	2	3	4	5	vkup	1	2	3	4	5	vkup	vreme	prigon	materijal	podkov.	
1	26	julij	Žalec	2	11	5	1	3	22	2	9	5	1	3	20	1	1	1	—	—	3	—	—	—	—	—	lepo	slab	srednji	slabo	
2	27	„	Šmarje	14	9	9	6	1	39	12	5	6	5	1	29	1	1	1	1	—	4	—	—	—	—	—	dež	srednji	srednji	srednje	
3	1	avgust	Sv. Lenart	22	9	11	6	1	49	14	8	10	5	1	38	3	1	—	—	—	4	3	2	—	—	—	lepo	lep	dober	slabo	
4	2	„	Ptuj	17	10	11	11	2	51	13	9	9	6	—	37	1	1	—	—	—	2	—	—	2	—	—	lepo	slab	dober	slabo	
5	3	„	Ormož	15	14	11	10	5	55	13	9	9	7	4	42	3	2	3	—	—	8	2	2	1	—	—	lepo	srednji	izboren	dobro	
6	14	„	Ljutomer	10	26	22	10	6	74	10	26	22	10	6	74	3	12	5	3	1	24	—	—	—	—	—	lepo	lep	izboren	dobro	
7	16	„	Beltinci	35	29	12	16	—	92	20	17	6	8	—	51	2	2	—	—	—	4	3	3	2	1	—	lepo	lep	izboren	slabo	
8	26	„	Čakovec	49	70	30	18	—	167	19	21	15	11	—	66	3	3	—	—	—	6	2	3	3	—	—	lepo	izreden	dober	srednje	
9	27	„	Prelog	55	58	41	29	4	187	18	23	19	17	3	80	1	3	1	—	—	5	3	3	3	2	—	lepo	izreden	izboren	srednje	
			Vkup	219	236	152	107	22	736	121	127	101	70	18	437	18	26	11	4	1	60	13	13	11	3	—	40				

Tek. št.	Dan pre- movanja	Kraj premovanja	Premije v pos. skupinah					Prispevki			Drugi izdatki		Totale														
			1	2	3	4	5	vkup	države	oblasti	privatnik.	kovači	obč. sluga														
1	26	julij	Žalec	700	—	1910	—	900	—	80	—	400	—	3990	—	—	—	490	—	3500	—	200	—	30	—	4220	—
2	27	„	Šmarje	1910	—	1000	—	940	—	670	—	100	—	4620	—	—	—	2270	—	2350	—	—	—	—	—	4620	—
3	1	avgust	Sv. Lenart	2790	—	132	—	1540	—	770	—	300	—	6720	—	—	—	3011	—	3709	—	—	—	—	—	6720	—
4	2	„	Ptuj	1980	—	2290	—	1500	—	840	—	—	—	5610	—	—	—	2360	—	3250	—	—	—	—	—	5610	—
5	3	„	Ormož	2340	—	1300	—	1290	—	940	—	600	—	6470	—	—	—	3770	—	3700	—	—	—	—	—	6470	—
6	14	„	Ljutomer	2050	—	5600	—	4450	—	850	—	1050	—	15000	—	5000	—	4350	—	5650	—	—	—	—	—	15000	—
7	16	„	Beltinci	3000	—	2650	—	850	—	950	—	—	—	7450	—	—	—	7250	—	200	—	—	—	10	—	7460	—
8	26	„	Čakovec	3650	—	3450	—	2500	—	1600	—	—	—	11200	—	—	—	7750	—	3450	—	—	—	—	—	11200	—
9	27	„	Prelog	3650	—	4950	—	3000	—	2400	—	300	—	14300	—	—	—	9100	—	5200	—	—	—	—	—	14300	—
			Vkup	22070	—	23470	—	16970	—	10100	—	2750	—	75360	—	5000	—	39351	—	31009	—	200	—	40	—	75600	—

„Konjerejec“

v okolici Ljutomera. V pričujočem pa poskusim dokazati upravičenost njenega pospeševanja in to s strani konjerejev samih, kakor tudi s strani državnih ter samoupravnih oblasti. Kakor sem že v prejšnjem spisu omenil, je reja kasača v ljutomerski okolici utemeljena, tako mislim, je tudi utemeljeno njeno pospeševanje. Če pa se hoče kakršnokoli živinorejo pospeševati, se ji mora že od začetka določiti končni smoter, pa bodisi pri govedoreji mlečnost ali n. pr. pri svinjah dobra izraba krme za tvorbo mesa ali masti, ali je pa končni cilj reje lahko tudi kaj drugega. Slišal sem celo, da nekje v Ameriki gojijo posebno vrsto petelinov, ki so jako bojeviti za posebne petelinje boje. Ni mi pa znano, kak gospodarski donos prinaša ta reja.

Povedal sem že, da bi bil pri našem kasaču njegov rejni smoter, da je dober gospodarski konj v danih razmerah, razen tega pa še, da se prišedši treniran na dirkališče, tudi tam uveljavi. Iz tega razloga je pa stališče naših konjerejev neprimerno lažje, kot onih kobilarn, ki gojijo konje le za dirke, kakor tudi onih, ki gojijo le gospodarske konje. To pa splošno iz razloga, ker je vsaka živinoreja v dveh ali več smereh težja od one z eno smerjo. Da kaže ljutomerski konj tip dobrega gospodarskega konja, sem že dokazoval, da pa se je marsikateri znal uveljaviti tudi na dirkališču, to pa ne samo v Ljutomeru, ampak širom naše domovine (tudi v bivši Avstriji in še izven njenih meja), vse to je poznavalcem itak znano. Vendar je potrebno ta konjski tip v obe smeri spopolniti, kar se da doseči pri dobri volji obeh v pošteev prihajajočih činiteljev, to je pri konjerejih samih, kakor pri prej omenjenih oblastih. Takrat bi naš konj res v svojih lastnostih daleč nadkriljeval marsikatero konjsko pasmo; iz ljutomerske okolice bi nastala res mala jugoslovanska Bretagna, in bi mi s ponosom lahko pokazali: »To smo ustvarili sami iz sebe«. Podlaga za to je namreč dana. Odstraniti pa moramo našemu konju nekaj hib, dobre lastnosti, ki jih ima, pa še podkrepiti in jih ustaliti.

Kako to doseči? Skoro vsak rejec je zaljubljen le v svojega lastnega konja. Ta ljubezen sicer mora biti. Le kdor ljubi stroko, v kateri se udejstvuje, bo v nji napredoval, jo izpopolnil. A tudi razum mora pri tej ljubezni priti do veljave. Mi ga pri tej veliki ljubezni do lastnih konjev gledamo s premalo kritičnim očesom in včasih tudi kaj prezremo. Nesoudeleženec pa to dobro vidi.

Plemenska odbira pri konjih je pri rejcih v ljutomerski okolici že dolgo znana. Morala bi pa postati še strožja, doslednejša. Potem bomo pa kaj hitro vzgojili konje, ki jim tudi najstrožji kritik ne bo mogel do živega. Že sedaj so rekli oni, ki so videli zadnjo velikansko razstavo v Monakovem in ko so potem posetili razstavo konj v Ljutomeru, da bi naši toplokrvni konji lahko tekmovali z nemškimi. Mislim, da je to dosti lepo priznanje! Torej plemenska odbira kot si jo zamišljam! — Omenil sem že, da je ljutomerski rejec kasača po razmerah prisiljen gojiti konja v dve smeri: kot kmetijskega in dirkalnega. Kot kmet mora obračati pozornost na to, da bo iz zaroda dobil dobre konje za kmetijo, kot rejec dirkačev pa bo polagal pažnjo na to, da bodo njegovi nadštevtilni konji tudi dobri dirkači, da jih kot take čimbolje vnovči. Za tako rejo je pa treba imeti mnogo umevanja, požrtvovalnosti in vstrajnosti, pa tudi veselja in ljubezni do stvari same. Dogaja se še pač, da je iz zaroda naših plemenjač dober gospodarski konj, a slab dirkač ali pa narobe. Da, pridejo celo slučaji, da ni niti prvo niti drugo. Najprvo je treba pomniti, da nihče nikomur ne

more nič dati, česar sam nima. Tako, slaba plemenska kobila, slab žrebec ne more dati zarodu lastnosti, katerih sama nimata. Pregovor sicer pravi, da kobila da rejcu le žrebe, konja pa si mora rejec napraviti. Vendar iz žrebeta od malovredne kobile ali žrebca (mi takim konjem pravimo kljuni) ne bo napravil tudi najspretnejši rejec dobrega konja. Torej naša plemenjača bi bila dosti visok, močan, ubogljiv in miren gospodarski konj. Tukaj hočem omeniti, da nekateri hočejo imeti le zelo visoke konje. S previsokimi konji imamo slabe skušnje. Njihove noge so navadno polne napak, oni so mehki itd. Nasproti pa tudi prenizka kobila ni za razplod. Vsaj 15¼ t. j. 162 cm bi plemenska kobila morala meriti. Kar pa je višje od 170 cm, je pa za naše razmere previsoko. To učijo tukajšnje izkušnje. Taki konji se ne morejo nikjer uveljaviti, dasi včasih kupci, posebno iz inozemstva, želijo visoke konje. Vsak pa kupi le enkrat, ker ima, kakor mi, menda iz pri nas vzrastlih visokih konj, istotako slabe skušnje. Naše podnebje menda ni primerno za vzgojo visokega konja, ali tiči vzrok drugje. To naj preizkujejo drugi, ki so jim v to svrhu druga sredstva na razpolago. To sem pa hotel tu pribiti, ker se vedno na novo oglasi kdo ter zahteva, da bi naj naš konj bil bolj visok.

Da plemenska kobila ne sme imeti očitnih lepotnih napak, je jasno. Plemenjača z dednimi napakami pa itak ne šteje v umno konjerejo. Vprežena v lahek voziček, pa naj bo naša plemenska kobila vsaj v mlajših letih isker, trpežen in hiter dirkač. Res je, da so plemenjače, ki bi odgovarjale v vseh navedenih podrobnostih, tudi na murskem polju redke, vendar pa jih je zadosti, da se vzgoji tip konja, kot sem zgoraj navedel. S temi kobilami bi se lahko dvignila celotna reja na murskem polju. Kako bi naj še stali vsi deli telesa v medsebojnem razmerju, nam je ob zadnjem občnem zboru žrebarne prav nazorno predaval g. dr. Veble, upoštevajoč posebno telo konja, ki ima poleg drugih prednostih še to, da se že po telesnem ustroju samem lahko uveljavi pri dirkah. Ravno ta lastnost, da mora že mati dirkačev biti sama dobra dirkalka, se po mojem mnenju pri naši reji dirkačev premalo upošteva. Marsikateri rejec misli, da je s pripuščanjem pod žrebca z dobrim dirkalnim uspehom v reji tudi na dirkalno zmožnost že vse opravljeno. Sicer pa o tem piše članek. »Dirkalni kasač« obširno takoj v začetku. Taki — tudi rejci —, ki tega nočejo upoštevati, imajo pač redko uspehe. Škodujejo pa še drugim vestnim rejcem, ker svoje konje prodajajo kot dirkače, kupec pa se z njimi na dirkališču ne more pokazati. S tem pa le kvarijo sloves ljutomerskega konja. Jaz krizo zadnjih let v veliki meri pripisujem tem, tudi — rejcem. Iz zgoraj navedenega pa sledi, da bi se vsi rejci kasačev ravno iz tega, čisto gospodarskega razloga, morali brez izjeme udeleževati dirk, da se dobro blago v tem smislu spozna, slabo pa iz reje izloči. Izgovor, da so darila premala, ne velja, ker darila, ki se pri dirkanju delijo, niso nobeno plačilo, ampak le nekako priznanje dobre konjereje; dirka je vsaj pri nas le nekaka rejna preizkušnja. Vsak zaveden rejec kasača je pa dolžan sam sebi kakor svoji okolici, da, ako pravi, da redi kasače, taiste tudi v javni dirki pokaže, ali pa se naj ne imenuje rejec kasačev. Da se pri vseh teh na dirkališču preizkušanih konjih mora voditi tudi račun o njihovi vrednosti za kmetijo, je umljivo. Ko bodo vsi rejci tako ravnali, bo storjen zadnji korak rejcev v prosep reje kasača v ljutomerski okolici.

Drugi, še važnejši činitelj v konjereji je plemenski žrebec. Kakor gleda naš konjerejec svojo kobilo le z enim očesom, dene plemenskega žrebca pod povečalno

steklo. Z ene strani je to tudi pravilno. Ali še pri tako dobrem bo našel napake, posebno ako je skočnina zanj višja kot si jo želi. Da pa se pri plemenjaku vobče mora vsa presoja vršiti strožje kot pri materni živali, sledi že iz tega, ker plemenjak podeduje svoje morebitne napake na 20, mogoče še več potomcev, medtem ko plemenjača le na enega. V naših razmerah pa nam tudi pri tej plemenski odbiri mora biti pred očmi cilj reje: gospodarski in dirkalni konj. Tudi lastnosti obeh plemenskih živali so za presoditi in sicer tako, da se medsebojno izpopolnjujejo. Tudi o tem piše »Dirkalni kasač«, a ima v vidiku le rejo v dirkalno smer. Ako žrebec ne odgovarja, si je pač poiskati drugega. To bi pa bilo lahko storjeno, ako bi bili taki žrebci na razpolago. Pri nas je pa skrb za plemenske žrebce v rokah države, oziroma samoupravne oblasti.

Preidimo torej k drugi točki: pospeševanje reje v ljutomerski okolici s strani oblasti.

Zadnja razstava v Ljutomeru je pokazala, da mlajših plemenskih kobil ni ravno preveč na izbiro, namreč takih, ki bi odgovarjale do sedaj povedanemu. Pokazala je tudi, da je zarod onih starejših kobil, ki izvirajo iz predvojnih žrebcev, brezhiben. Videlo se je pa tudi, da je dvo- in enoleten, kakor letošnji zarod jako dober. Govorim tukaj le o kasačih, kolikor so bili razstavljeni. Na druge pasme se ne oziram pri tem.

Kdor je pri tem kaj razmišljal, je lahko prišel do sklepa: Stare kobile so potomke predvojnih plemenjakov, mlade kobile so po večini zarod povojnih zasilnih žrebcev. Sedanji naraščaj pa izvira večji del iz plemenjakov, ki jih je dirkalno društvo z velikimi žrtvami najelo. Tudi žrebec »Pozor« kaže po zunanosti in s stališča kmetije dober zarod, želeti bi pa bilo, da se njegovi potomci, ki jih ni malo, tudi na dirkališču uveljavijo. Sicer je pa »Pozor« plod tukajšnje grude in ga je država kupila na prošnjo dirkalnega društva. Sedanji žrebec »Nepomuk« dirkalnega društva, je radi starosti tudi takorekoč »pomoč v sili«. Tako je vprašanje plemenskega žrebca v dozdej označenem rejnem cilju pravzaprav še vedno odprto. A kakor se za odgojo gospodarskega konja kmalu najde primeren plemenjak, bi razplovevalec dirkačev bil tudi za dobiti. Večje težave pa dela izbira primerne plemenjaka, ki bi odgovarjal obema smernicama ljutomerske kasaške reje, in to še v obe smeri kolikor mogoče popolno. Tudi cene takim žrebcom so tako visoke, da se do sedaj še ni mogla odločiti niti državna niti samoupravna oblast za nakup. A konec koncev bo to kaj kmalu potrebno, ali pa bo reja kasačev v ljutomerski okolici brez usmiljenja propadla. Mislim pa, da bi ta propad značil na našem narodnem premoženju vsekakor večjo škodo, kot je cena enega takega reji kasača v ljutomerski okolici odgovarjajočega žrebca. Govorilo se je, da se v tem oziru res misli nekaj ukreniti in sicer, da bi se nabavil en takozvani »francoski dirkač«. Povem tukaj le svoja osebna opazovanja.

S francoskimi dirkači je že parkrat poskušala bivša Avstrija. Tudi v ljutomerskem rejnem okolišu smo jih imeli. A mesto zboljšanja reje, sem opazoval nasprotno. Tudi glave »francozov« obče niso lepe. Na lepoto pa se vsekakor pri konjih moramo ozirati. Kolikor pač jaz opazujem, so se z »amerikanci« delale tukaj vedno boljše izkušnje. Tudi bi pristni »francozi«, ki bi odgovarjali vsemu, kar se razmotriva, bili — kolikor je meni znano — neprimerno dražji kot istovredni »amerikanci«. Da mora kakor eden tako drugi, ki bi prišel v poštev, izvirati iz najboljšega rodovnika, se razume samo po sebi.

Drugo sredstvo za pospeševanje konjereje v obče je pa prirejanje konjskih tekem — dirk.

Kdor pozna zgodovino, ve, da se je z dvigajočo se kulturo vsakega naroda, rastlo tudi njegovo športno udejstvovanje. V vseh časih in pri vseh narodih pa je igral konj kot sportna žival pri tem jako važno vlogo. Tudi v našem narodu opazujemo čimdalje živahnejše sportno udejstvovanje. To je tok časa in kdor ne gre s tem tokom, ga bo ravno on pokopal. Da še konjski šport pri nas ni tako uveljavljen kot v sosednih državah, so po moji sodbi krive razmere, v katerih smo dosedaj živeli. Sicer pa prodira preko mej čimdalje bolj, ali je to potem komu ljubo ali ne. Jaz sem le mnenja, da je to dejstvo treba gospodarsko izkoristiti. Imamo sicer tudi drugovrstne konjske tekme, ki pa se radi svoje neprilučnosti za široke plasti naroda ne morejo prav oživeti. Zanimanje za nje bo ostalo za zmeraj le izvestnim konjskim strokovnjakom. Zato se z drugimi konjskimi tekmami, kot si jih zamišljam tukaj, ne bom bavil. Kmetje murskega polja so se udeleževali dirk že od nekdaj. Precej blagostanja je prinesla sem umna konjereja in to reja kasačev. »To je bilo nekoč v starih časih, ko je še lušno blo« bi menil kdo. Tudi ugovor, da je konj skoraj zgubil vrednost radi mehaniziranja prometa velja le deloma.

Kot kmetijska žival — smatram jaz — da je pri vedno večjem obdelovanju polja s stroji, ki jih premikajo največ konji, še pridobil. Do traktorjev je pri naših posestnih razmerah in razdrapanosti parcel še jako daleč. Kot športna žival je pa konj zadnji čas, če opazujemo svet, tudi čimdalje bolj upoštevan. To pa kot predmet dirk. Sedaj pa pogledimo, ali imajo dirke kot take sploh kak pomen, in ali bi bilo nujno potrebno, da se njihovo prirejanje podpira tudi iz javnih blagajn?

Da so dirke iz stališča konjereje naravnost potreba, bo menda vsakomur umljivo. Ako bi ne bile nobene važnosti, bi jih v naprednih konjerejskih državah kot je n. pr. Angleška ne upoštevali kot bistveni del konjereje. S stališča konjereje se v podrobnosti ne bom spuščal. Omenim le: Dirka je plemenska preizkušnja posameznega konja. Konj slabih mišic, slabega srca in pljuč se v dirki ne more uveljaviti. Istotako pa lahko pri dirki presodi opazovalec konja tudi na ubogljivost, mirnost, vstrajnost in druge zmožnosti.

Na važnost dirk gledam tudi s kulturnega stališča. Vzemite ljutomerskemu okraju dirke in odvzeli ste mu stem nekaj bistvenega, za naš življ. značilnega. Kdor je tujec opazoval priredbe dirk na Cvenu, je lahko videl s kako požrtvovalnostjo se udeležuje prebivalstvo murskega polja teh prireditev. Zanimanje za vsako sledečo točko narašča. Nastajajo celo cele stranke pristašev enega ali drugega konja, enega ali drugega vozača. Mislim, da ta utis veliko ugodneje vpliva na duševnost gledalcev kot n. pr. kake puhle kinopredstave po mestih. Isto bi jaz sodil gledé dostikrat plehkkih in praznih igrokazov po gledališčih. A vendar gledališča veljajo kot nekaka kulturna središča in kot taka uživajo tudi precejšnje podpore iz javnih fondov. Enakovredne smatram dirke tudi javnim nastopom raznih telovadnih društev, tako glede gledalcev, kakor onih, ki pri dirkah sodelujejo. Vozač, ki zna voziti, mora tudi znati ohraniti prisotnost duha, izrabiti dobro trenutni položaj, pri vsem pa ohraniti mirno kri. Pride res včasih pri vozačih do kakih nedopustnih izrodov športne borbenosti, kar pa se dogaja skoraj pri vseh vrstah športnih tekem. Bilo bi pa jako umestno od vodstev dirk, da vozače, ki povzročajo stalno slabo kri, od dirk izključijo. Dirke, bi

na ta način na vrednosti le pridobile. S tujsko-prometnega stališča navedem za važnost dirk le vzgled bratske nam države Češke. Stališče javnih činiteljev napram dirkam je bilo tam približno isto kot do nedavno pri nas. Znano pa je, da se nahaja na Češkem več svetovno znanih kopališč oziroma zdravilišč. Bogataši vseh dežel prihajajo v ta kopališča iskat zdravja ali pa le zabave, posebno Amerikanci. Vsakokrat pa, ko so bile na Dunaju velike dirke so se ti denarni mogotci začasno preselili na Dunaj ter dolarje, ki so jih imeli za zapraviti v Evropi, največ potrošili na Dunaju. Sčasom so pa češki narodni gospodarji uvideli, da bi bilo za njihovo državo jako primerno, ako bi ti dolarji našli pri njih primeren odtok. In Čehoslovaška od te dobe prirejanje dirk vedno bolj pospešuje. Še en vzgled. Na Dunaju je socialna demokracija ob prevzemu vodstva dunajske občine hotela dirke kot zabavišče kapitalistov zatreti. Kmalu pa je morala to svojo namero opustiti, nasprotno še je priredbe dirk z denarnimi sredstvi podprla, da so ji na ta način ostali dohodki, ki so Dunaju posredno prinašale priredbe dirk. Navajam ta dejstva le za vzgled, dasi so razmere pri nas malo drugačne. A tudi pri nas govorimo vedno več o tujskem prometu. Upoštevati pa moramo pri tem vse kar bi utegnilo dotok tujcev pospešiti. Da so pa dirke tudi eno izmed teh sredstev, je iz prejšnjih dveh odstavkov razvidno. K temu pa je vsaj v neki meri potrebno, da temu stremljenju priskočijo na pomoč javne ustanove s primernim subvencioniranjem takih priredb. Seveda pa morajo imeti iz teh subvencij glavno korist konjerejci kot taki. Morajo pa se tudi vršiti te priredbe dostojno, kot sem preje omenil. Zato je pa potrebno, da korporacija, ki da sredstva, bodisi državna ali oblastna ali kaka druga uprava, zahteva, da prisostvuje tem prireditvam tudi od nje imenovani strokovni zastopnik, v naši oblasti bi to bilo »konjerejsko društvo« oziroma od tega imenovani zastopnik. Potem bi bile tudi izključene razne zlorabe v škodo kmetom-konjerejcem iz katerih bi po nekod radi imeli osle, ki bi donašali drva, ko so bili povabljeni na gostijo. To sem omenil raditega, da se izognem očitkom, ali ne vidim tudi senčnih strani prirejanja dirk.

Pomena konjskih tekem z narodnoobrambnega stališča ne bom posebej podčrtaval. Istega se, kolikor opazujem, zavedajo v zadostni meri vojaški krogi, in gredo takim prireditvam po možnosti povsod na roko v zavesti, da v odločilnem trenutku, ko odpovejo vsa moderna tehnična prometna sredstva, pride na vrsto zopet konj. To je sijajno pokazala tudi pretekla zima, ko je konj gazil ceste avtomobilom in vozil sneg od zasipanih vlakov.

Ker so toraj dirke važen konjerejski, tujskoprometni, kulturni in narodnoobrambni činitelj, raditega pa narodnogospodarskega pomena, imajo vsled tega upravičenost, da se s strani javnih korporacij nekaj za nje žrtvuje.

Hvala Bogu je to prepričanje po dolgem času tudi k nam prodrlo in bo, kakor upamo, vedno bolj. Saj je minister poljoprivrede letos že dovolil večjo vsoto za dirke. To in še marsikaj priča, da bo tudi naš enkrat objel veliki tok časa. Napočilo bo potem tudi novo razdobje v reji kasača v ljutomerskem okraju. Ta čas pa dobro razumeti in ga obrniti sebi v korist in v slavo naše domovine, bodi naša naloga!

Razširjajte list „Konjerejec“!

Društvene in druge krajše vesti.

V Ljutomeru je priredilo Kolo jahačev in vozačev o priliki kmetijske in obrtne razstave dne 15. avgusta dirke s sledečimi rezultati:

I. Dirka Rodaun, enovprežna za 2letne konje. 1400 m Din 1.500.—, Rujan (Rodaun - Pile) 2.25, Lenčika 2.26 in Lord 2.40. Startali so samo ti trije. Menda so bile to v prvič dirke za dvoletne konje v Ljutomeru in žal, da so bili samo trije konkurenti. Prvič smo videli produkte Rodauna iz kmetske reje Rujana in Lenčiko in zadovoljili so nas z lepim in pravilnim kasom, čeprav hitrost ni bila posebna. Letos smo čitali o rekordu 1.22 dvoletnega kasača v Berlinu.

II. Enovprežna dirka za vse 3letne in 4letne konje, ki še niso dirkali. 1600 m. Din 1.500.—, Ega II. (Monte Christa - Elina) 2.02, Jurica 2.12, Pastor 2.23, Julia 2.24 in Asan 2.28.

III. Dirka Lippitt, enovprežna za 4 do 10 letne konje. 2400 m, Din 2.500. Polda 1.44, Felčika 1.45, Radoslav 1.48, Karolina 1.51, Eta 1.49, Gospodar 1.51, Prima 1.53, Robinson 1.55, Donna Dillon 2.03.

IV. Dirka Čakovec. Ravna galopska dirka za častniške konje. 1600 m. Din 1.500.—. Beba 3.03, Rokoko 3.09, Kosovka 3.12 in Šerika 3.16 za progo.

V. Dirka Maribor. Enovprežna za 4—12letne konje vzgojene v Jugoslaviji. 2400 m. Din 3.500.—. Felčika 1.47, Gospodar 1.49, Nelka 1.46, Prima 1.50, Polda 1.48, Radoslav, Tulpa, Eta, Karolina in Donna Dillon.

VI. Dirka Rossmanit, dvovprežna za 3—12letne konje. 2400 m. Din 2.500. Nelka-Karolina 2.00, Polda - Felčika 2.02, Radoslav - Ovina 2.05, Eta - Gospodar 2.24.

Dirke so se izvršile v najlepšem redu in je bil tudi poset številen tako od strani domačega občinstva kakor gostov. Konjev bi bilo lahko več, saj so bile tri dirke splošne za konje vzgojene v Jugoslaviji, toda samo Eta in Gospodar sta bila iz Maribora, vsi drugi domači. Presenetila je 4letna Ega II., ki izmed novincev še največ obeta, škoda, da že preje ni bila v treningu. Je pač produkt Monte Christa. Kakor je pokazala razstava so produkti Rodauna izborni. Zategadel je neumljivo, da g. Kardinar ni pripuščal Karoline, ki ima dvoje žrebet od Uskoka, Radaunu. Razlika v skočnini je pač tako neznačajna, da bi ne smela prihajati v poštev. Morda pa je hotel imeti vrance, pa se ni posrečilo. Malo imamo dobrih kobil v ljutomerskem srezu, zato je obžalovati, da se te ne pripuščajo žrebcom take krvi, kakor je Rodaun. Tudi Nepomuk je letos imel le komaj četrtno kobil, ki so jih imeli žrebci na Cvenu. In vendar se Pozor, Posilni, Uskok nikakor ne morejo primerjati Nepomuku. Poglejmo, koliko si prizadevajo druge dežele za izboljšanje krvi. Društvo bi moralo določiti enako skočnino za Nepomuka, oni minus pri skočnini bi že lahko Kolo vozačev prebolelo v dobro naše konjereje. Upamo pa tudi, da se bo vendar končno vlada zganila in nekaj žrtvovala za nakup prvovrstnih žrebcev amerikancev. Konjerejca stane enako prvovrstna ali drugovrstna žival v hlevu, lažje in boljje pa spravi v denar brezdvomno prvo. Pripuščajte konjerejci svoje dobre kobile le žrebcom priznane krvi in dobrim rekordom. Bodete videli, kako se bo naša konjereja v kratkem času dvignila in koliko veselja in ponosa bo na naših dirkah, ki so merilo za konjerejo na vsem svetu.

Dirkalno in jahalno društvo v Krškem je priredilo dne 18. avgusta t. l. dirke na Krškem polju.

I. za 3 in 4letne konje 1.800 m startalo je 8 konjev in so dobili: I. darilo Petan Jože in Sromelj s 4letno ko-

bilo »Edo« po Makfildu, 4 leta stara 4.16. II. darilo Kerin Franc od Sv. Križa s 3letno kobilo po Danku, 4.17. III. darilo Kovačič Josip iz Drame 6 s 4letno kobilo po Danku, 4.45.

2. za konje od 5 let in starejše, daljava 2.700 m. Startalo je 13 konjev: I. darilo Udovč Anton iz Gor. Maharovca št. 4 s 12letno kobilo Puci po Gidranu, 6.16, II. darilo Lipej Ivan z Bizeljskega s 15letno kobilo Vido, 6.23.5, III. darilo Vide Jan. iz Dol. Stare vasi št. 27 s 6letno rujavo kobilo po Furijozu, v času 6.41.

3. enovprežna za mrziokrvne konje, 1.800 m, vozovi na 4 kolesa, startali so 3 vozači. I. darilo Žnideršič Franc iz Leskovca, s 4letno kobilo Lustiko 5.16, II. darilo Kerar Martin iz Hrv. Broda št. 3, s 5letno kobilo Liso 5.16⁹.

4. dvovprežna, 2.700 m. Startalo je 7 vpreg. I. darilo Petan Josip iz Sromelj s 4letno kobilo Edo in 6letno Furioso 6.47. II. darilo Lipej Ivan, Bizeljsko, s 14letno kobilo Cibo in 5letno Vido 7.00, III. darilo Kužnik Franc iz Vidma, s 7letnim vrancem Pucom in 8letno kostanjevo Elo 7.09.

5. jahalna, 2.700 m. Startalo je 6 jahačev, I. darilo Strojnik Jože iz Ostroga, s 7letno kobilo Fuhso po Noniusu 4.03, II. darilo Vahčič Anton iz Leskovca s 4letno kobilo Sagio 4.13, III. darilo Kerin Franc iz Sv. Križa pri Kostanjevici s 3letno rdečo kobilo Valči, po Danku 4.15.

Jahalno in dirkalno društvo pri Sv. Jerneju na Dolenjskem je priredilo dne 1. septembra svoje dirke s sledečimi uspehi:

1. **Enovprežna dirka:** za 3 in 4 leta stare konje. 1600 m. 1. Janko Recelj, Sv. Jernej, s kobilo Zoro 3.17. 2. Franc Colarič, Prekopa pri Sv. Jerneju s kobilo Gidro 3.50.

2. **Enovprežna dirka** za 5letne in starejše konje. 2400 m. 1. Anton Udovč, Gor. Maharovc pri Sv. Jerneju s kobilo Gidro 5.31. 2. Ivan Bobič, Gor. Gradišče pri Sv. Jerneju s kobilo Furjozo 5.41. 3. Alojz Žnideršič, Roje pri Sv. Jerneju s kobilo Furjozo 5.50.

3. **Enovprežna dirka** za Amerikanske kasače 2400 m. 1. Jože Petan, Sromlje, s kobilo Makfildo 5.30. 2. Franc Kerin, Sv. Križ, s kobilo Sagi 5.44.

4. **Dvovprežna dirka.** 1. Jože Petan, Sromlje s kobilo Makfildo in Majestozo 5.52. 2. Franc Korin, Sv. Križ, s kobilo Sagi in Danko 6.08. 3. Janez Bobič, Gor. Gradišče pri Sv. Jerneju s kobilo Furijozo in Štati 12.

5. **Jahalna dirka.** 1. Janez Pevc, Bačka, konj Furiozo 3.31. 2. Franc Korin, Sv. Križ s kobilo Šagi 3.32. 3. Anton Vahčič, Leskovec, s kobilo Majestozo 3.57.

Dirke na Krškem polju in pri Sv. Jerneju so značilne v toliko, da se na teh že pojavljajo amerikanci, produkti Makfilda, dočim so bili tam doslej polukrvni angleži. Žal, da piscu teh vrstic ni bila prilika prisostvovati dirkam in ne more tedaj izrekati kakoršnekoli sodbe o poteku in organizaciji teh. Kakor vidimo iz rezultatov, živali niso registrirane pri Centrali kasaških društev za Jugoslavijo v Turnišču pri Ptuj. Prijava stane 10 Din in je s to treba vpsolati plemenitveni list, potrjen od županstva in navesti ime žrebička ali žrebičke, to pa v prvem letu rojstva. Iz poročila o dirkah ne razvidimo visokost nagrad, najbrže so tako neznatne, da niso omembe vredne. Na tem trpijo vse naše priredbe. Za konjerejo se po prevratu malo menijo in toliko kakor nič se ni v desetih letih storilo za to važno narodno gospodarsko in obrambno panogo. Na priredbo dirk se gleda nekam po strani, nič ne izuči naših merodajnih faktorjev pogled v sosedne države, ki žrtvujejo naravnost ogromne vsote za pov-

zdigo konjereje. Pri nas pa da veliko županstvo nogometnemu društvu 30.000 Din, za kasaške dirke ni kredita, ali oblastni komisar za šahovski turnir 30.000 Din, kasaškemu društvu 1.000 Din podpore. Tako je pri nas! Pa navzlic temu je med našimi konjerejci dovolj dobre volje, da bodo navzlic omalovaževanju pristojnih faktorjev vzdržali. Kako drugače bi lahko bilo na dirkah pri Sv. Jerneju ali na Krškem polju, da s svojimi konji tekmujejo tudi ljutomerski konjerejci. Kako pa naj pošilja kmet svojega konja na dirke v oddaljene kraje, če ve, da z dobljeno nagrado ne bodo kriti niti prevozniki troški, kaj šele zamuda časa. Ali nasprotno, da prihajajo doljenjski konjerejci v Ljutomer in Maribor na dirke. Koliko bi bilo tu vspoznanja in vzpodbude med konjerejci in koliko lažje bi došle dobre živali na trg. Nakupujejo se v inozemstvu za drag denar vse mogoče plemenske živali, nismo pa slišali, da bi se bilo nakupilo kakega prvorazrednega ameriškega žrebca. Mala Avstrija pa importira za ogromne vsote žrebce in kobile iz Amerike. Vse upanje imamo v sedanjega ministra g. dr. Frangeša, ki je z zakonom za pospeševanje kmetijstva posvedočil, da je temelj vsemu državnemu blagostanju izboljšanje in povzdiga kmetijstva. Nujna potreba je za konjerejo v dravski banovini nakup najmanj 5 prvorazrednih ameriških žrebcev, izmed katerih naj bi stala dva pri Sv. Jerneju, trije pa na Cvenu pri Ljutomeru. Sedanji čas po izvršenih mednarodnih dirkah, je najugodnejši za nakup žrebcev in konjerejci bi bili silno hvaležni g. ministru, da dovoli takoj potreben kredit. Dravska banovina ima vse predpogoje za dobro in uspešno konjerejo. In vsi strokovnjaki so edini v tem, da treba gojiti lahkega in hitrega konja, to pa so le amerikanci z vsemi svojimi drugimi vrlinami.

Dirkalno in jahalno društvo na Bledu pa je v okviru običajnega kmetijskega praznika priredilo dirke dne 8. septembra na novo otvorjenem dirkališču v Zaki.

Kasaško društvo v Mariboru je v dneh 15., 21. in 22. septembra priredilo svoj jesenski meeting. Rezultati so bili sledeči: 15. 9. Dirka Karla Pachnerja (1600 m, Din 6.000) se odločila šele v četrtem heatu in so bili konji v sledečem redu: Baccarat, Blanka, Freund, Hans in Gehmer-Gehmer. Najhitrejši čas je imela Blanka 1.34 v tretjem hitu. Dirka Soja (2100 m Din 3.500) Belona 1.47.5, Saladin 1.49.3, Elza 1.47, Tulpa 1.51, Felčika 1.47.5, Prima 1.52, Karolina 1.53, Fortuna 2.00.5, La Fliche 2.09, Polda 1.41.3 in Gospodar 1.44.2 sta bila diskvalificirana radi galopa čez cilj, Ega II. in Cridatar sta izostala. Dirka Ljutomer, 2000 m, Din 2.500. Polda 1.42, Elza 1.44, Radoslav 1.46.5, Tulpa 1.53, Egga II 1.52.5, Felčika 1.49.5, Prima 1.53, Eta 1.52.3, Wanda 1.57, Nandi in Karolina izostala. Spominska dvovprežna dirka dr. Rossmanit 2800 m, Din 4.000. Šumadija-Bibi 1.55.2, La Fliche-Saladin 1.54.7, Tulpa-Prima 2.01, Eta-Wanda 2.03, Polda-Felčika 1.59 in Gospodar-Cridatar 2.06 radi galopa diskvalificirana, Gehmer-Gehmer - Elsa izostala.

21. 9. Dirka Ptuj, 1600 m Din 4.000. Prvi hit. Denes 1.43, Baccarat 1.44.5, Nelka 1.48, Gospodar 1.55, Karolina 1.54, Felčika 1.54, Gehmer-Gehmer 1.48, Fortuna 2.18, Cridatar 2.20. Dirka Ljubljana 2000 m Din 4.000. Saladin 1.51.5, Belona 1.49, Tulpa 1.54.5, Dandolo 1.56.5, Prima 1.55, Egga II. 2.03, La Fliche 2.08, Radoslav izostal. Drugi hit. Denes 1.37, Baccarat 1.39, Nelka 1.44, Gospodar 1.51, Gehmer-Gehmer 1.46, Cridatar 2.20. Dirka Monte Christo 2.100 m Din 2.500. Karolina 1.50, Radoslav 1.50.2, Polda 1.47, Eta 1.52.5, Egga II 1.57, Tulpa 1.59, Elsa 1.54, Prima 1.58, Felčika 1.57. Dvovprežna dirka Turnišče, 2800 m Din 4.000. Karolina - Nelka 1.58.7,

Salome - Mirica 1.54, Tulpa - Prima 2.06, Gehmer Gehmer - Elza 1.55.3, Gospodar - Lovčen 2.05, Bubikopf - Baccarat 1.59, Polda - Felčika 2.04, Fortuna - La Fliche 2.22.

22. 9. Sistemizirana konjerejska nagrada 3.000 Din, 2.200 m. Felčika 1.44.5, Prima 1.51, Eta 1.58, Radoslav izostal. Dirka Maribor Din 4.000, 2600 m. Salome 1.37, Polda 1.38, Gehmer-Gehmer 1.38.2, Bubikopf 1.46, Nelka 1.47, Baccarat 1.39 diskv. kot četrti. Dirka za nagrado. Din 4.000, 2200 m. Dandolo 1.44, Elsa 1.43, Felčika 1.44, Gospodar 1.51, Eta, Karolina, Tulpa, Egga II., Cridatar, Denes 1.41.5 kot drugi radi nečistega kasa diskvalificiran. Po dirki je hčerkica g. velikega župana dr. Schaubacha dvignila iz žare št. 1639 in je tako vstopnica s to številko zadela zmagovalca triletnega ruj. žrebca Dandolo (Monte Christo - Diana). Na dražbi je žrebca kupil za Din 7.000 g. Wagrاندl iz Ptuja. Tolažilni handicap. Din 3.000, najkrajša proga 2100 m. Ega II. 1.45, Fortuna 1.43, Tulpa 1.48, Wanda 1.49, Polda, Gospodar, Felčika, Nelka, Prima. Dirka Zagreb dvovprežni handicap. Din 3.000, najkrajša proga 2800 m. Bubikopf-Baccarat 1.51, La Fliche-Fortuna 1.52, Karolina-Nelka 1.56, Tulpa-Prima, Gospodar-Cridatar, vpregi Elza-Gehmer Gehmer in Eta - Wanda kot tretja odnosna četrti diskvalificirana radi galopa črez cilj. Vse dirke so se v redu izvršile. Vodstvo je moralo kaznovati g. Franca in Feliksa Fischerja radi nekorektnih vožnje in oviranja drugega konkurenta vsakega pa 100 Din, g. Fr. Filipiča radi nepriemerne obnašanja proti drugemu vozaču z Din 200, g. M. Rasteigerja radi žaljenja vodstva dirke na Din 500, g. Fr. Kardinarja radi oviranja drugega vozača na Din 100, g. Karla Weitzla radi nepravilnega dresa na Din 50 in g. Fr. Skuhala se je strogo opomnil radi oviranja drugega vozača.

S tem so bile dirke za letos v dravski banovini zaključene, vsa društva so priredila te, izvzemši Kola jahačev in vozačev v Ljubljani, ki pa je priredilo lepo uspelo jahaško priredbo.

Kakor se ne more biti z vsem zadovoljno, vendar se kaže lep napredek v delovanju društev zlasti na deželi. Upam, da bodo že prihodnje leto vse kasaške priredbe pravilno organizirane in izvedene. Mariborsko kasaško društvo bo vsem rado pomagalo. N.

Lepa pridobitev za našo konjerejo. Anton Kerenčič, posestnik in župan na Pesnici, je kupil 9letno ruj. kobilo

Anfängerin, rek. 1.25.4 iz Aspasia (Az Est - Quarisa) po Densmore rek. 1.20.8 import. amerik. žrebca. Anfängerin je bila v maju pripuščena Bob Armstrongu rek. 1.14, ki stoji v kobilarni Kagran pri Dunaju in je bil koncem leta 1928. importiran iz Amerike. Franc Wagner na Plaču pa je kupil 10letno kobilo Citrone, rek. 1.28.2 (St. Valient Vincent-Waserl) z letošnjo žrebičko in zaskočeno od znamenitega žrebca Gordon Peter (1.22). Tako smo dobili v Jugoslavijo dve prvorazredni plemenski kobili in želimo posestnikom mnogo sreče pri reji. G. Matija Vrečko iz Kalobja, si je pridobil v last kobilo Babette z letošnjo žrebičko po Rodaunu in zaskočeno od Nepomuka. Babette je stara 22 let in je imela letos že 18. žrebe, do lanskega leta je bila plemenska kobila v kobilarni Turnišče. Izmed njenih produktov sta bila najboljša Barbar 1.25 in Bollero 1.28. Imenovane konjerejce naj bi posnemali zlasti rejci amerikancev v ljutomerskem srezu. Brez dobrih kobil ni dobre konjereje. Mala investicija za pridobitev dobre plemenske kobile se bo dobro poplačala. Morda bi se dalo dobiti našim konjerejem kako podporo za nabavo dobrih kobil s strani banke uprave. Na to, da bi državna uprava kupila v Ameriki nekaj kobil in jih oddala po nizki ceni najboljšim konjerejem, ne mislimo, tako prešerne niso naše želje. Saj niti za nujno potrebne žrebce ni kredita. Konjerejci so tako navezani le na samopomoč. N.

Nov svetovni rekord za dvoletne je postavil v Lexingtonu sin Mr. Mc. Elwyna Main Mc Elwyn z 1.16.6 na km.

Beogradsko Kolo kasača je priredilo v dneh 18. in 25. avg. in 1. in 8. septembra t. l. svoje prve kasaške dirke. Skupne nagrade so znašale Din 84.000.—. Tako se tudi v naši prestolici vzbujajo zanimanje za kasaški sport. Žal, da se prve dirke niso tako izvršile, kakor bi si želeli. Prihodnje leto bo moralo Beogradsko Kolo kasača stopiti v stik z društvi v Sloveniji, ki imajo s prireditvami dirk dovelj praktičnega izkustva in kjer je reja amerikancev doma.

Izdaja: Konjerejsko društvo za mariborsko oblast, Ivanjkovci, predstavnik: **Fran Veble**, živinozdravnik. — Za uredništvo odgovoren: **Stanko Detela**. — Tisk Mariborske tiskarne, predstavnik: **Stanko Detela**, ravnatelj. — Oba v Mariboru.

VELETRGOVINA Z ŽELEZNINO

PINTER & LENARD

MARIBOR, ALEKSANDROVA C. 32-34

BRZOJAVI: **PINCEN MARIBOR** - TELEFON 2282

★

SKLADIŠČA SE NAHAJAJO V

MLINSKI ULICI 2 IN 12-14

NA DEBELO NA DROBNO